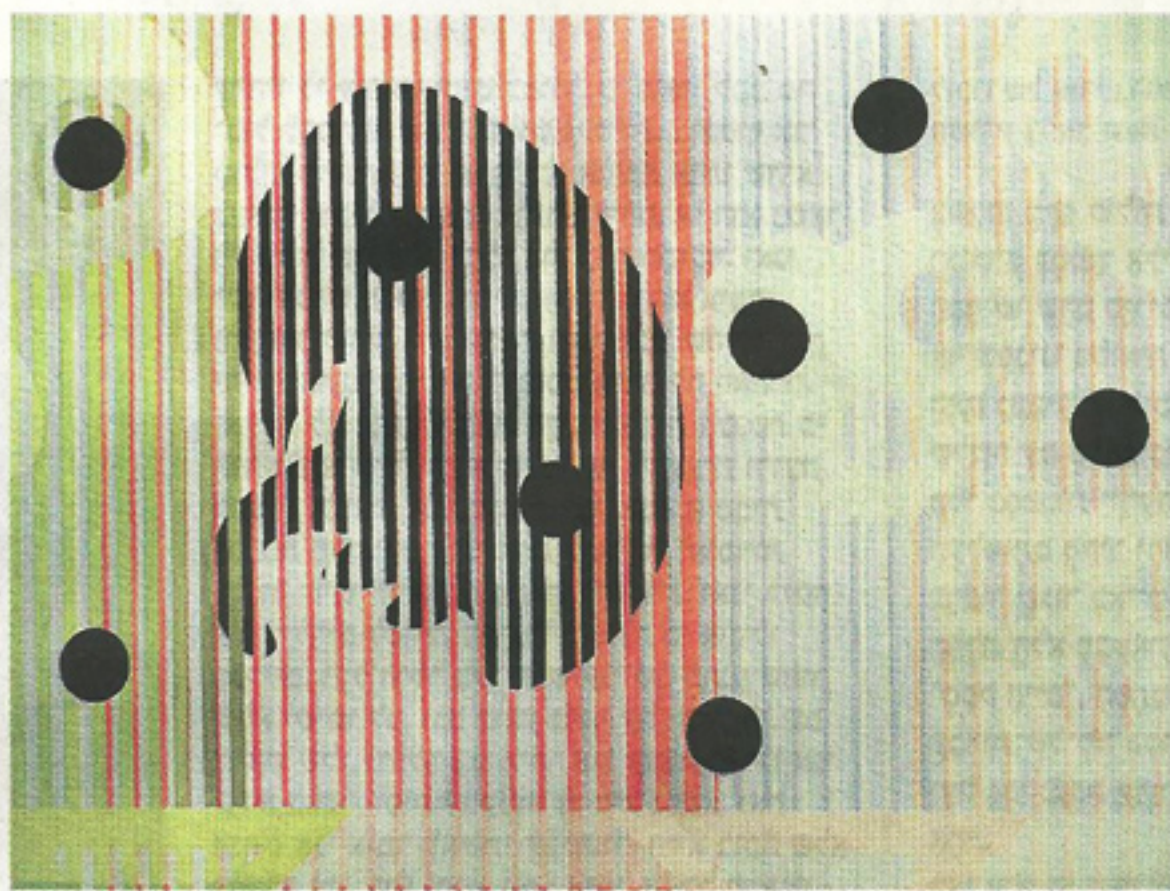

עוצם עין אחת | עוזי צור

ארכיון החומרים והצורות של הנפש היוצרת

נורית דוד, קטע מצויר בתערוכה "בגדים לשום איש / מתווה לעסק" צילום: עוזי צור

נורית דוד, "בגדים לשום איש / מתווה לעסק", גלריה גבעון, תל אביב

חרתק לנסות ולשחזר את הדרך האמיתית העשירה שנוצרה דוד עשתה מתחילת דרכה, מאותם "תבליטים" של גפרורים ומקלות כעקבות במצע ציוריה הפיגורטיביים של מראות בריאה ראשונים, אל ציור פיגורטיבי קולאז' ביוגרפי אישי מבעד לרפוסים של סוריאליזם סימבולי, אל חזיונות רנסנסיים שנמהלו בקטעי עבר והווה בציור בשל להפליא. ואז דוד הסיטה אל העולם הרחוק של התרבות היפאנית, מתוך התעמקות והזדהות ממושכות, בונה גשרים של עץ ונייר בין המערבי ליפאני. הקולאז' החי צוני כבר הוטמע בהם לכלל אחדות תרבותית ואישית מאוד. ועתה נדמה שדוד הגיעה לשלב ה"סוף", וממנו תצמח התחלה חדשה, שלב שבו היצירות הן מין ארכיונים אקטיביים של הזר מרים והצורות של הנפש היוצרת שניטל מהן הצורך בסיפור, באידא, ונותרו המרכיבים עצמם, לאחר שדוד פירקה והפשיטה את תחת נות דרכה עד כה.

לכאורה, הממד הקורטיבי, שתמיד נכח ביצירתה של דוד, הוא עשיר מתמיד, ואולי לאחדים הוא יראה מוגזם, אך הוא מנומק ומרשרש עמוק כל כך במקורות התרבותיים, באסטטי, בתבונה העצומה של דוד, שהוא חיוני וחי מתמיד. זהו (כמעט) מופשט גיאומטרי מונפש המצוי בתנועה פנימית שקפאה-לא-קפאה בזמן, ממנו נפערות עיניים כשל שדים יפאנים, להם המופשט הוא שעשוע לשחק ולהתחבא בו. אולי מהם ייבא השלב הבא ביצירתה של דוד ואולי הוא כבר כאן, בשפע העוטף של חנויות הבדים החובר לספריית החומרים במוזיאון העיצוב בחולון.

גוף התערוכה מורכב משלושה מרכיבים שונים המשלימים ומוזינים זה את זה, שדוד נעה ביניהם בתנועה מתפתלת. המרכיב המרכזי לכאורה מכיל דווקא את שני האחרים, והוא כמין גילגול של טוקונומה יפאנית, אותה מגרעת-קיר בבית היפאני המסורתי שבה מוצגים דוממים היקרים לבעלי הבית. הרפסים גרפיים, שדוד עיצבה והרפיסה במחשב ומרפסת ביתיים, של שלמות צורנית וטכנית המתקיימים גם בזכות עצמם, אך הם קפסלות של הציורים והפסלים שבתערוכה. גירסאות מינאטוריות שלהם שדוד מרכיבה לנישות מעוצבות המשמרות ממד של ילדות מבעד לתבניות של האמנית הבוגרת. הדפסים המותירים אותך תוהה מה קדם למה, המתווים והמודלים הללו או הציורים והפסלים עצמם?

הציורים של דוד הנארגים על פני הבדים הלבנים, מצליחים להתיר את הציור הפורטוריסטי עם האמנות הקינטית, עם הרצף האורגמנטלי של דוגמאות טקסטיל בסגנון רטרו עם רבדים של התרבות היפאנית כמסכות תיאטרון נו, ובמיוחד הפסים של מסכים היפאנים הקוצצים את הדימויים, והעין משלימה את התנועה, את החסר. אלמנטים של תפירה נשורים בציורים, שפע עצום שדוד מנפיש ומעצבת. מעניין להשוות בין הדיוק הטכני של הדפסות המחשב לאי הדיוק הועיר של היר האנושית בציורים.

החידוש האמיתי של התערוכה הוא המעבר של דוד מהציור אל סוג מסוים של פיסול, הנאחו עדיין בציור. אלו מין בובות אימום שדוד גזרה מפוליגל בצבעים שונים בדימות צלליות אדם השעונות זו על זו, מוטות במבוק לעמודי שדרה. עידון יפאני בחומר מעידן אחר. את ה"דחלילים" דוד מלבישה

בבגדים דרמטיים, רבדים עדינים ומדויקים של ניירות פרגמנט שקופים ובדים נוקשים, מקושטים בחגורות דקיקות כנשל נחשים. על פני הבגדים מורפס העושר המקורד הזורם של שפת הציור. "יציאה זהירה ושברירית כזאת אל התלת ממדי, מבטאת מן הסתם אי נחת מהסתגרותו ובידודו של הציור, מהיותו דימוי גרידא", כתבה דוד. ואכן זהו ציור המנסה את כוחו מעט מעבר לגבולותיו, ושלושת מרכיבי ביו – ההדפסים, הציורים והפסלים – יוצרים תפנימים של "דימיון מודרך", מין תצריף תלת-ממדי.

את התערוכה מלווה הוברת ובה סיפור שדוד כתבה לה, "העסק המאושר". יפה עד מאוד האופן שבו דימויים חודרים ומפעפעים בו-בזמן אל עמודי הטקסט לצד הרפסים של טוקונומות. לקראת סופה מופיע צילום של סבה של דוד מוקף באריגות של בית המלאכה המשפחתי, הארוג במרכיב הטקסטיל לאורך יצירתה. מופיע גם צילום של דוד הצעירה מרכיבה טוקונומה ממרבד ארוג המוצמד לקיר, עליו דוד משעינה כפות תמרים כמקור השפעה מוקדם נוסף ליצירתה.

כמה מה"דחלילים" של דוד מהדסים בתערוכה רבת הרבדים "שובו של הנייר / מחשב בות על רישום", שאצרו עדנה מושנזון וסאלי הפטל נוה בבית האמנים ביי. מעניין לראות איך הם מתנהגים בסביבה שונה.

עוזי צור